

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 1ης Μαρτίου 2012*

«Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων — Ποσοτικοί περιορισμοί και μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος — Οδηγία 89/106/ΕΟΚ — Προϊόντα του τομέα των δομικών κατασκευών — Μη εναρμονισμένοι κανόνες — Σήματα ποιότητας — Απαιτήσεις σχετικά με οργανισμούς πιστοποίησης»

Στην υπόθεση C-484/10,

με αντικείμενο αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Tribunal Supremo (Ισπανία) με απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2010, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 7 Οκτωβρίου 2010, στο πλαίσιο της δίκης

Asociación para la Calidad de los Forjados (Ascafor),

Asociación de Importadores y Distribuidores de Acero para la Construcción (Asidac)

κατά

Administración del Estado,

Calidad Siderúrgica SL,

Colegio de Ingenieros Técnicos Industriales,

Asociación Española de Normalización y Certificación (AENOR),

Consejo General de Colegios Oficiales de Aparejadores y Arquitectos Técnicos,

Asociación de Investigación de las Industrias de la Construcción (Aidico) Instituto Tecnológico de la Construcción,

Asociación Nacional Española de Fabricantes de Hormigón Preparado (Anefhop),

Ferrovial Agromán SA,

Agrupación de Fabricantes de Cemento de España (Oficemen),

Asociación de Aceros Corrugados Reglamentarios y su Tecnología y Calidad (Acerteq),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Safjan, πρόεδρο τμήματος, E. Levits (εισηγητή) και J.-J. Kasel, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

γενικός εισαγγελέας: Y. Bot

γραμματέας: M. Ferreira, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 5ης Οκτωβρίου 2011,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Asociación para la Calidad de los Forjados (Ascafor) και η Asociación de Importadores y Distribuidores de Acero para la Construcción (Asidac), εκπροσωπούμενη από τον A. Vázquez Guillén, procurador, επικουρούμενο από τον J. M. Sala Arquer, abogado,
- η Calidad Siderúrgica SL, εκπροσωπούμενη από την M. del Valle Gili Ruiz, procuradora, επικουρούμενη από τον C. L. Rubio Soler, abogado,
- η Asociación Española de Normalización y Certificación (AENOR), εκπροσωπούμενη από τον L. Cazorla González-Serrano, abogado,
- η Asociación de Investigación de las Industrias de la Construcción (Aidico) Instituto Tecnológico de la Construcción, εκπροσωπούμενη από την C. Tejada Marcelino, procuradora, επικουρούμενη από τον A. Albert Mora, abogado,
- η Asociación Nacional Española de Fabricantes de Hormigón Preparado (Anefhop), εκπροσωπούμενη από τους C. Hidalgo Senén και E. Hidalgo Martínez, procuradores,
- η Asociación de Aceros Corrugados Reglamentarios y su Tecnología y Calidad (Acerteq), εκπροσωπούμενη από την R. Martínez Solís, abogada,
- η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις S. Centeno Huerta και B. Plaza Cruz,
- η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την C. M. Wissels,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους L. Banciella και Γ. Ζαββό, καθώς και από την A. Alcover San Pedro,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 34 ΣΛΕΕ και 36 ΣΛΕΕ.
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, των Asociación para la Calidad de los Forjados (Ascafor) και Asociación de Importadores y Distribuidores de Acero para la Construcción (Asidac) και, αφετέρου, των Administración del Estado, Calidad Siderúrgica SL, Colegio de Ingenieros Técnicos Industriales, Asociación Española de Normalización y Certificación (AENOR), Consejo General de Colegios Oficiales de Aparejadores y Arquitectos Técnicos, Asociación de Investigación de las Industrias de la Construcción (Aidico) Instituto Tecnológico de la Construcción, Asociación Nacional Española de Fabricantes de Hormigón Preparado (Anefhop), Ferrovial Agromán

SA, Agrupación de Fabricantes de Cemento de España (Oficemen) και Asociación de Aceros Corrugados Reglamentarios y su Tecnología y Calidad (Acerteq), με αντικείμενο την αίτηση ακυρώσεως του βασιλικού διατάγματος 1247/2008, της 18ης Ιουλίου 2008, περί κυρώσεως του κώδικα σκυροδέματος (ENE-08) (BOE αριθ. 203, της 22ας Αυγούστου 2008, σ. 35176).

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Η οδηγία 89/106/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών όσον αφορά τα προϊόντα του τομέα των δομικών κατασκευών (ΕΕ 1989, L 40, σ. 12), όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 93/68/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 1993 (ΕΕ L 220, σ. 1, στο εξής: οδηγία 89/106), εφαρμόζεται, δυνάμει του άρθρου της 1, παράγραφος 1, στα «προϊόντα του τομέα των δομικών κατασκευών».
- 4 Το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη επιτρέπουν ωστόσο στο έδαφός τους τη διάθεση στην αγορά προϊόντων τα οποία δεν καλύπτονται από το άρθρο 4 παράγραφος 2, εφόσον πληρούν εθνικές διατάξεις που είναι σύμφωνες με τη συνθήκη και εφόσον δεν ορίζουν άλλως οι ευρωπαϊκές τεχνικές προδιαγραφές που προβλέπονται στα κεφάλαια II και III [...]».
- 5 Κατά το άρθρο 16 της εν λόγω οδηγίας:

«1. Ελλείψει τεχνικών προδιαγραφών, όπως ορίζονται στο άρθρο 4, για ένα συγκεκριμένο προϊόν, το κράτος μέλος προορισμού θεωρεί, μετά από αίτηση για κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, ότι το προϊόν αυτό που έχει υποβληθεί σε επιτυχείς δοκιμές και ελέγχους που έχει διεξαγάγει αναγνωρισμένος οργανισμός του κράτους μέλους παραγωγής του προϊόντος, είναι σύμφωνο με τις ισχύουσες εθνικές διατάξεις, εφόσον αυτές οι δοκιμές και οι έλεγχοι έχουν πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τις μεθόδους που ισχύουν στο κράτος μέλος προορισμού ή με μεθόδους που αναγνωρίζονται ως ισότιμες από αυτό το κράτος μέλος.

2. Το κράτος μέλος παραγωγής του προϊόντος γνωστοποιεί στο κράτος μέλος προορισμού, σύμφωνα με τις διατάξεις του οποίου πρέπει να γίνουν οι δοκιμές και οι έλεγχοι, τον οργανισμό τον οποίο προτίθεται να αναγνωρίσει για το σκοπό αυτό. Το κράτος μέλος προορισμού και το κράτος μέλος παραγωγής του προϊόντος ανταλλάσσουν κάθε απαραίτητη πληροφορία. Μετά από αυτή την ανταλλαγή πληροφοριών, το κράτος μέλος παραγωγής αναγνωρίζει τον οργανισμό που ορίστηκε με τη διαδικασία αυτή. Εάν ένα κράτος μέλος έχει αμφιβολίες, αιτιολογεί τη θέση του και πληροφορεί σχετικά την Επιτροπή.

3. Τα κράτη μέλη φροντίζουν ώστε οι οριζόμενοι οργανισμοί να αλληλοεπικουρούνται.

4. Στην περίπτωση που ένα κράτος μέλος διαπιστώσει ότι ένας αναγνωρισμένος οργανισμός δεν διεξάγει κανονικά και σύμφωνα με τις εθνικές του διατάξεις τις δοκιμές και τους ελέγχους, γνωστοποιεί το γεγονός αυτό στο κράτος μέλος στο οποίο έχει αναγνωρισθεί ο οργανισμός αυτός. Αυτό το κράτος μέλος ενημερώνει μέσα σε εύλογη προθεσμία το κράτος μέλος το οποίο προέβη στη γνωστοποίηση σχετικά με τα μέτρα που έλαβε. Στην περίπτωση που το κράτος μέλος το οποίο προέβη στην γνωστοποίηση δεν θεωρεί τα ληφθέντα μέτρα ως επαρκή, δύναται να απαγορεύει τη διάθεση στην αγορά και τη χρήση του σχετικού προϊόντος ή να τις εξαρτά από ειδικούς όρους. Το κράτος μέλος αυτό ενημερώνει σχετικά το άλλο κράτος μέλος και την Επιτροπή.»

6 Το άρθρο 17 της ίδιας οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη προορισμού αποδίδουν στις συντασσόμενες εκθέσεις και στις βεβαιώσεις πιστότητας που χορηγούνται από το κράτος μέλος παραγωγής, σύμφωνα με τη διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 16, το ίδιο κύρος όπως στα αντίστοιχα εθνικά έγγραφα.»

7 Το κεφάλαιο VII της οδηγίας 89/106, με τίτλο «Ειδικές διαδικασίες», περιλαμβάνει το άρθρο 18, η παράγραφος 2 του οποίου ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη προορισμού αποδίδουν στις συντασσόμενες εκθέσεις και στις βεβαιώσεις πιστότητας που χορηγούνται από το κράτος μέλος παραγωγής, σύμφωνα με τη διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 16, το ίδιο κύρος όπως στα αντίστοιχα εθνικά έγγραφα.»

8 Το παράρτημα IV της οδηγίας 89/106 ορίζει τις ελάχιστες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι οργανισμοί πιστοποιήσεως, οι οργανισμοί επιθεωρήσεως και τα εργαστήρια δοκιμών, προκειμένου να λαμβάνουν έγκριση υπό την έννοια της εν λόγω οδηγίας.

Το εθνικό δίκαιο

9 Ο κώδικας σκυροδέματος για δομικές κατασκευές (ENE-08) (στο εξής: κώδικας σκυροδέματος), που εγκρίθηκε με το βασιλικό διάταγμα 1247/2008, ορίζει τις τεχνικές προδιαγραφές που πρέπει να πληρούν τα παράγωγα του σκυροδέματος προϊόντα προκειμένου να χρησιμοποιηθούν στην Ισπανία στον τομέα των κατασκευών.

10 Ο ως άνω κώδικας ορίζει επίσης τους κανόνες βάσει των οποίων ελέγχεται αν πληρούνται οι προβλεπόμενες τεχνικές προδιαγραφές.

11 Όσον αφορά το οπλισμένο σκυρόδεμα, το άρθρο 87 του κώδικα σκυροδέματος προβλέπει δύο δυνατότητες για τη βεβαίωση της πιστότητας των προϊόντων προς τις τεχνικές προδιαγραφές.

12 Αφενός, το οπλισμένο σκυρόδεμα αποδεικνύεται ότι είναι σύμφωνο με τα πρότυπα ποιότητας και ασφάλειας, εφόσον φέρει σήμα ποιότητας επισήμως αναγνωρισμένο κατά τα οριζόμενα στο παράρτημα 19 του εν λόγω κώδικα.

13 Αφετέρου, ελλείψει αναγνωρισμένου σήματος ποιότητας, η πιστότητα προς τις προαναφερθείσες τεχνικές προδιαγραφές διαπιστώνεται μέσω της διεξαγωγής δοκιμών και ελέγχων κατά την παραλαβή κάθε παρτίδας οπλισμένου σκυροδέματος.

14 Όσον αφορά το οπλισμένο σκυρόδεμα που προέρχεται από άλλο κράτος μέλος πλην του Βασιλείου της Ισπανίας, το άρθρο 4.1 του κώδικα σκυροδέματος ορίζει τα εξής:

«Στο πλαίσιο της εφαρμογής του παρόντος κώδικα, είναι δυνατή η χρήση προϊόντων του τομέα των δομικών κατασκευών τα οποία παράγονται ή διατίθενται στο εμπόριο νομίμως σε άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης [...], υπό τον όρο ότι είναι σύμφωνα με τη νομοθεσία των ως άνω κρατών μελών και ανταποκρίνονται, όσον αφορά τη χρήση για την οποία προορίζονται, σε απαιτήσεις ασφαλείας ισοδύναμες με τις προβλεπόμενες από τον παρόντα κώδικα.

Το εν λόγω επίπεδο ισοδυναμίας πιστοποιείται με βάση τις διατάξεις του άρθρου 4.2 ή, ενδεχομένως, του άρθρου 16 της οδηγίας 89/106/ΕΟΚ [...]

[...]

Τα εθελοντικά σήματα ποιότητας που διευκολύνουν την τήρηση των απαιτήσεων του παρόντος κώδικα μπορούν να αναγνωρίζονται από τις αρμόδιες στον τομέα της δομήσεως διοικητικές αρχές κάθε κράτους μέλους του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου και είναι δυνατό να αφορούν το δομικό σχέδιο, τα προϊόντα, τις μεθόδους κατασκευής ή τη συνεκτίμηση περιβαλλοντικών κριτηρίων.»

- 15 Το άρθρο 81 του εν λόγω κώδικα, επιγραφόμενο «Επίπεδα ασφάλειας και σήματα ποιότητας», προβλέπει τα εξής:

«Προκειμένου να ανταποκρίνονται στις βασικές απαιτήσεις που ορίζει ο παρών κώδικας, τα προϊόντα και οι μέθοδοι εκτελέσεως πρέπει να πληρούν σε επαρκή βαθμό σειρά προδιαγραφών.

Όσον αφορά τα προϊόντα και τις τεχνικές μεθόδους ορισμένης εθνικής προελεύσεως [το οικείο κράτος παραγωγής] μπορεί εν πάση περιπτώσει να ορίζει υψηλότερες απαιτήσεις ασφάλειας σε σχέση με τις ελάχιστες προβλεπόμενες, καθιερώνοντας συστήματα (όπως π.χ., σήματα ποιότητας) μέσω των οποίων να πιστοποιείται με ελέγχους, επιθεωρήσεις και δοκιμές ότι τα συστήματα ποιότητας και οι έλεγχοι παραγωγής [του] πληρούν τους αναγκαίους για τη χορήγηση των εν λόγω σημάτων όρους.

Η τήρηση ανάλογων απαιτήσεων ασφαλείας, επιπρόσθετων και υψηλότερων σε σχέση με τις ελάχιστες προβλεπόμενες είναι δυνατό να αποδεικνύεται:

- α) μέσω αναγνωρισμένου σήματος ποιότητας σύμφωνα με τη διαδικασία του παραρτήματος 19 του παρόντος κώδικα
- β) σε περίπτωση προϊόντων παραγόμενων εντός του εργοταξίου ή τεχνικών που εφαρμόζονται σε αυτό, μέσω ισοδύναμου συστήματος εγκεκριμένου και εποπτευόμενου από την Direzione Facultativa, το οποίο διασφαλίζει ότι πληρούνται απαιτήσεις ασφαλείας ισοδύναμες με τις προβλεπόμενες από το παράρτημα 19 όσον αφορά τα επισήμως αναγνωρισμένα σήματα ποιότητας.

Ο παρών κώδικας προβλέπει ότι, προκειμένου να γίνονται δεκτά όσα προϊόντα και όσες τεχνικές μέθοδοι ανταποκρίνονται σε υψηλότερες απαιτήσεις ασφαλείας, μπορούν να εφαρμόζονται ειδικά κριτήρια, σύμφωνα με μία από τις δύο διαδικασίες που προβλέπονται στο προηγούμενο εδάφιο.

Κατά τον σχετικό έλεγχο μπορούν να λαμβάνονται υπόψη, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, οι απορρέουσες από την κατοχή σήματος ποιότητας εγγυήσεις. Στο πλαίσιο του ελέγχου αυτού επιτρέπεται η εφαρμογή ειδικών κριτηρίων, ώστε να γίνονται δεκτές τόσο μέθοδοι εκτελέσεως όσο και προϊόντα που η οδηγία 89/106/ΕΟΚ απαλλάσσει από την υποχρέωση να φέρουν το σήμα ΕΚ, εφόσον οι εν λόγω μέθοδοι ή προϊόντα φέρουν σήμα ποιότητας σε εθελοντική βάση, επισήμως αναγνωρισμένο από την κεντρική διεύθυνση της δημόσιας διοικήσεως κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή ενός εκ των κρατών που έχουν υπογράψει τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο.

Ο προβλεπόμενος στο προηγούμενο εδάφιο κανόνας ισχύει επίσης για προϊόντα του τομέα των δομικών κατασκευών που νομίμως παράγονται ή διατίθενται στο εμπόριο σε κράτος που έχει συνάψει τελωνειακή Συμφωνία Σύνδεσης με την Ευρωπαϊκή Ένωση, σε περίπτωση που η εν λόγω Συμφωνία επιφυλάσσει στα συγκεκριμένα προϊόντα ίδια μεταχείριση με αυτή που επιφυλάσσεται σε όσα προϊόντα παράγονται ή διατίθενται στο εμπόριο σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στις περιπτώσεις αυτές, το επίπεδο ισοδυναμίας διαπιστώνεται διά της εφαρμογής των διαδικασιών που προβλέπει η οδηγία 89/106/ΕΟΚ.

Προκειμένου να είναι σύμφωνα με τις βασικές απαιτήσεις του παρόντος κώδικα, τα σήματα ποιότητας πρέπει να πληρούν τις προϋποθέσεις της επίσημης αναγνωρίσεως του παραρτήματος 19

[...].».

16 Το παράρτημα 19 του κώδικα σκυροδέματος, επιγραφόμενο «Απαιτήσεις ασφάλειας και προϋποθέσεις επίσημης αναγνώρισεως των σημάτων ποιότητας», προβλέπει, μεταξύ άλλων, τους κανόνες που διέπουν την οργάνωση και τη λειτουργία των οργανισμών πιστοποίησης καθώς τις αρμοδιότητες που διαθέτει έναντι αυτών η αρμόδια διοικητική αρχή.

17 Το άρθρο 1 του εν λόγω παραρτήματος ορίζει τα εξής:

«Ο παρών κώδικας επιτρέπει στην Dirección Facultativa να εφαρμόζει ειδικά κριτήρια για όσα προϊόντα και τεχνικές ανταποκρίνονται σε πρόσθετες και υψηλότερες από τις ελάχιστες προβλεπόμενες απαιτήσεις, οι οποίες έχουν καθοριστεί στο πλαίσιο προαιρετικής διαδικασίας.

Γενικώς, η τήρηση επιπρόσθετων απαιτήσεων ασφαλείας αποδεικνύεται με σήμα ποιότητας επισήμως αναγνωρισμένο από αρμόδια στον τομέα των κατασκευών διοικητική αρχή κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κράτους που έχει υπογράψει τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο ή κράτους που έχει συνάψει τελωνειακή Συμφωνία Σύνδεσης με την Ευρωπαϊκή Ένωση• στην τελευταία περίπτωση, το επίπεδο ισοδυναμίας διαπιστώνεται σύμφωνα με τις διαδικασίες που καθιερώνει η οδηγία 89/106/ΕΟΚ.»

18 Κατά το άρθρο 2 του παραρτήματος 19 του κώδικα σκυροδέματος:

«[...] Στην περίπτωση προϊόντων ως προς τα οποία ή τεχνικών ως προς τις οποίες δεν προβλέπεται η απονομή του σήματος ΕΚ, οι ελάχιστες προβλεπόμενες απαιτήσεις ασφαλείας είναι όσες προβλέπονται από τον παρόντα κώδικα.

Επιπλέον ο παραγωγός ενός προϊόντος, εκείνος που φέρει την ευθύνη για την εφαρμογή μιας τεχνικής ή ο κατασκευαστής, μπορούν, στο πλαίσιο προαιρετικής διαδικασίας, να ζητούν τη χορήγηση σήματος ποιότητας από το οποίο να προκύπτει υψηλότερο επίπεδο ασφαλείας έναντι του ελάχιστου προβλεπόμενου. Σε περίπτωση που τα προϊόντα φέρουν το σήμα ΕΚ, τα σήματα ποιότητας πρέπει να προσδίδουν προστιθέμενη αξία στα μη καλυπτόμενα από το σήμα ΕΚ χαρακτηριστικά.

Δεδομένου ότι τα σήματα ποιότητας είναι προαιρετικού χαρακτήρα, χορηγούνται βάσει διαφορετικών κριτηρίων και σύμφωνα με ειδικές διαδικασίες. Το παρόν παράρτημα απαριθμεί τις προϋποθέσεις βάσει των οποίων καθορίζονται τα σήματα που πληρούν επιπρόσθετες απαιτήσεις ασφαλείας σε σχέση με τις ελάχιστες προβλεπόμενες και μπορούν, ως εκ τούτου, να αναγνωριστούν επισήμως από τις αρμόδιες αρχές.»

19 Το άρθρο 3 του εν λόγω παραρτήματος έχει ως εξής:

«Η αρμόδια διοικητική αρχή που αναγνωρίζει επισήμως το σήμα οφείλει να ελέγχει αν πληρούνται οι προϋποθέσεις της επίσημης αναγνώρισεως που ορίζονται στο παρόν παράρτημα και να μεριμνά, ώστε αυτές να εξακολουθούν να πληρούνται. Προς τον σκοπό αυτό, η διοίκηση, ενεργώντας με την απαραίτητη εμπιστευτικότητα, μπορεί να παρεμβαίνει σε όσες δραστηριότητες θεωρεί σημαντικές για την αναγνώριση του σήματος.

[...]»

20 Το άρθρο 4 του παραρτήματος 19 του κώδικα σκυροδέματος προβλέπει:

«Προκειμένου να αναγνωριστεί επισήμως ένα σήμα ποιότητας πρέπει:

— να είναι προαιρετικού χαρακτήρα και να χορηγείται από οργανισμό πιστοποίησης που πληροί τις προϋποθέσεις του παρόντος παραρτήματος,

- να είναι σύμφωνο με τις διατάξεις του παρόντος κώδικα και η συμφωνία αυτή να αναφέρεται ρητώς στον κανονισμό που διέπει τη χορήγησή του,
- να χορηγείται βάσει του κανονισμού που καθορίζει τις απορρέουσες από αυτό ειδικές εγγυήσεις, τη διαδικασία χορηγήσεώς του, το καθεστώς λειτουργίας του, τις τεχνικές προδιαγραφές στις οποίες υπόκειται καθώς και τους κανόνες βάσει των οποίων λαμβάνεται κάθε σχετική με αυτό απόφαση.

Ο εν λόγω κανονισμός

- πρέπει να είναι διαθέσιμος στο κοινό, να είναι διατυπωμένος με σαφήνεια και ακρίβεια και να παρέχει απολύτως σαφείς πληροφορίες τόσο στον πελάτη του οργανισμού πιστοποιήσεως όσο και σε τυχόν ενδιαφερομένους·
- επιπλέον, να προβλέπει ειδικές διαδικασίες τόσο για τις εγκαταστάσεις εντός του εργοταξίου όσο και τις εγκαταστάσεις εκτός αυτού ή για τις τεχνικές μεθόδους που εφαρμόζονται εντός αυτού·
- να διασφαλίζει την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του οργανισμού που χορηγεί τα σήματα ποιότητας· προς τον σκοπό αυτό, απαγορεύει, μεταξύ άλλων, τη συμμετοχή προσώπων που ασκούν συμβουλευτικές ή γνωμοδοτικές δραστηριότητες στο πλαίσιο συγκεκριμένης υποθέσεως στη λήψη των σχετικών με την υπόθεση αυτή αποφάσεων·
- να προβλέπει, όσον αφορά τα προϊόντα που έχουν πιστοποιηθεί βάσει των αποτελεσμάτων ελέγχων παραγωγής οι οποίοι δεν διενεργήθηκαν σύμφωνα με τα ισχύοντα πρότυπα, τη μεταχείριση που επιβάλλεται, προκειμένου να διασφαλίζεται η άμεση λήψη διορθωτικών μέτρων και, ανά περίπτωση, η ενημέρωση των πελατών· ο εν λόγω κανονισμός ορίζει επίσης τη μέγιστη προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να ληφθούν τα συγκεκριμένα διορθωτικά μέτρα μετά τη διαπίστωση της μη πιστότητας·
- να ορίζει τις ελάχιστες απαιτήσεις που πρέπει να πληρούν τα μετέχοντα στην πιστοποίηση εργαστήρια·
- να εξαρτά τη χορήγηση του σήματος από την προϋπόθεση τα δεδομένα του ελέγχου παραγωγής να είναι διαθέσιμα για τουλάχιστον έξι μήνες στην περίπτωση προϊόντων που παράγονται ή τεχνικών που εφαρμόζονται σε εγκαταστάσεις εκτός εργοταξίου. Στην περίπτωση εγκαταστάσεων εντός εργοταξίου, ο κανονισμός ορίζει κριτήρια βάσει των οποίων διασφαλίζεται η παροχή επαρκούς ενημερώσεως ως προς την παραγωγή καθώς και του ίδιου επιπέδου εγγυήσεων για τον χρήστη·
- σε περίπτωση προϊόντων ή τεχνικών μη περιλαμβανόμενων στο παρόν παράρτημα αλλά προβλεπόμενων από τον κώδικα, παρέχει επιπρόσθετες εγγυήσεις όσον αφορά χαρακτηριστικά διαφορετικά από τα κανονιστικώς προβλεπόμενα, τα οποία όμως είναι δυνατό να συμβάλουν στην πλήρωση των προϋποθέσεων του παρόντος κώδικα.»

Το ιστορικό της διαφοράς και το προδικαστικό ερώτημα

- 21 Τα μέλη της Ascafor είναι επιχειρήσεις, κύρια δραστηριότητα των οποίων είναι η παραγωγή και η εμπορία χάλυβα για τον οπλισμό σκυροδέματος στην Ισπανία. Τα μέλη της Asidac είναι ισπανικές επιχειρήσεις εισαγωγής χάλυβα προοριζόμενου για δομικές κατασκευές.
- 22 Οι προαναφερθείσες ενώσεις φρονούν ότι ο κώδικας σκυροδέματος και, συγκεκριμένα, το άρθρο 81 και το παράρτημα 19 του εν λόγω κώδικα περιορίζουν τις δυνατότητές τους να εισάγουν χάλυβα για τον οπλισμό σκυροδέματος από κράτη μέλη πλην του Βασιλείου της Ισπανίας.

- 23 Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι, προκειμένου ο χάλυβας για τον οπλισμό σκυροδέματος να μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε δομικές κατασκευές, είναι αναγκαίο, στην Ισπανία, να ανταποκρίνεται σε ορισμένες τεχνικές προδιαγραφές.
- 24 Κατά συνέπεια, προκειμένου να αποδειχθεί ότι πληρούνται οι εν λόγω απαιτήσεις, ο κώδικας σκυροδέματος προβλέπει δύο δυνατότητες και, συγκεκριμένα, είτε η πιστότητα του χάλυβα για τον οπλισμό σκυροδέματος προς τις εν λόγω τεχνικές προδιαγραφές να διαπιστώνεται μέσω δοκιμών και ελέγχων κατά την παραλαβή κάθε παρτίδας του συγκεκριμένου προϊόντος είτε το οπλισμένο σκυρόδεμα να φέρει σήμα ποιότητας επισήμως αναγνωρισμένο.
- 25 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι στην πρώτη περίπτωση οι δοκιμές και οι έλεγχοι της πιστότητας είναι δαπανηρότεροι και ότι το κόστος φέρει ο τελικός καταναλωτής του χάλυβα και όχι ο παραγωγός, όπως συμβαίνει στο πλαίσιο διαδικασίας ελέγχου της τηρήσεως των προδιαγραφών για τη χορήγηση σήματος ποιότητας επισήμως αναγνωρισμένου.
- 26 Το αιτούν δικαστήριο συνάγει εκ των προαναφερθέντων ότι οι χρήστες του χάλυβα για τον οπλισμό σκυροδέματος ενθαρρύνονται να χρησιμοποιούν τα πιστοποιημένα προϊόντα, ήτοι προϊόντα που φέρουν σήμα ποιότητας επισήμως αναγνωρισμένο, προς αποφυγή των διαφωνιών και των εξόδων που σχετίζονται με τους ελέγχους τηρήσεως των τεχνικών προδιαγραφών κάθε παρτίδας χάλυβα για τον οπλισμό σκυροδέματος, με αποτέλεσμα και οι παραγωγοί κρατών μελών πλην του Βασιλείου του Ισπανίας να ενθαρρύνονται να διαθέτουν τα προϊόντα τους στην ισπανική αγορά προσφεύγοντας σε τέτοιου είδους σήματα ποιότητας επισήμως αναγνωρισμένα από τις ισπανικές αρχές.
- 27 Συναφώς, αφού υπενθύμισε τη διαδικασία αναγνώρισης των σημάτων ποιότητας κρατών μελών πλην του Βασιλείου της Ισπανίας, κατά τα που προβλέπει το άρθρο 81 του κώδικα σκυροδέματος, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με το παράρτημα 19 του εν λόγω κώδικα, το αιτούν δικαστήριο διατύπωσε αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητα με τα άρθρα 34 ΣΛΕΕ και 36 ΣΛΕΕ των προϋποθέσεων που πρέπει να πληρούν οι οργανισμοί πιστοποίησης των εν λόγω κρατών μελών, ώστε τα πιστοποιητικά ποιότητας που εκδίδουν να αναγνωρίζονται επισήμως στην Ισπανία.
- 28 Υπό τις συνθήκες αυτές το Tribunal Supremo αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Είναι οι εξαντλητικές ρυθμίσεις του παραρτήματος 19 του βασιλικού διατάγματος 1247/08, της 18ης Ιουλίου 2008, σε συνδυασμό με το άρθρο 81 αυτού, για την επίσημη αναγνώριση των σημάτων ποιότητας υπερβολικές και δυσανάλογες προς τον επιδιωκόμενο σκοπό και ότι συνιστούν αδικαιολόγητο περιορισμό που δυσχεραίνει την αναγνώριση της ισοδυναμίας των πιστοποιητικών και εμπόδιο ή περιορισμό στην εμπορία εθνικών ή εισαγόμενων προϊόντων αντίθετο προς τα [34 ΣΛΕΕ] και [36 ΣΛΕΕ];»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

Επί του παραδεκτού

- 29 Η Calidad Siderúrgica SL, η Aidico Instituto Tecnológico de la Construcción και η Acerteq προτείνουν ένσταση απαραδέκτου της αιτήσεως εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως.
- 30 Αφενός, το αιτούν δικαστήριο ζητεί ουσιαστικώς από το Δικαστήριο να αποφανθεί επί της ουσίας της διαφοράς, ερμηνεύοντας το εθνικό δίκαιο. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο πρέπει να κρίνει εαυτό αναρμόδιο.

- 31 Αφετέρου, το προδικαστικό ερώτημα διατυπώθηκε υπό όρους υποθετικών και εικονικών, καθόσον το αιτούν δικαστήριο δεν διευκρίνισε ποιες από τις προϋποθέσεις της επίμαχης εθνικής νομοθεσίας είναι δυσανάλογες προς τον επιδιωκόμενο από την εν λόγω νομοθεσία σκοπό.
- 32 Καταρχάς, πρέπει να υπομνησθεί ότι η διαδικασία του άρθρου 267 ΣΛΕΕ στηρίζεται σε σαφέστατο διαχωρισμό των καθηκόντων μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου. Απόκειται αποκλειστικώς στον εθνικό δικαστή, ο οποίος έχει επιληφθεί της διαφοράς και πρέπει να αναλάβει την ευθύνη της εκδοθησομένης δικαστικής αποφάσεως, να εκτιμήσει, με γνώμονα τις ιδιαιτερότητες της υποθέσεως, τόσο την ανάγκη μιας προδικαστικής αποφάσεως για να είναι σε θέση να εκδώσει την απόφασή του όσο και τη λυσιτέλεια των ερωτημάτων που θέτει στο Δικαστήριο. Κατά συνέπεια, από τη στιγμή που τα ερωτήματα που τέθηκαν αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο, κατ' αρχήν, οφείλει να αποφανθεί (βλ. απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 2006, C-290/05 και C-333/05, Nádassdi και Németh, Συλλογή 2006, σ. I-10115, σκέψη 28, καθώς και της 16ης Δεκεμβρίου 2008, C-213/07, Μηχανική, Συλλογή 2008, σ. I-9999, σκέψη 32).
- 33 Εντούτοις, το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να αποφανθεί, στο πλαίσιο προδικαστικής παραπομπής, επί της συμβατότητας της εθνικής νομοθεσίας με το δίκαιο της Ένωσης ούτε να ερμηνεύσει εθνικές νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις (βλ., ιδίως, αποφάσεις της 9ης Σεπτεμβρίου 2003, C-151/02, Jaeger, Συλλογή 2003, σ. I-8389, σκέψη 43, της 31ης Ιανουαρίου 2008, C-380/05, Centro Europa 7, Συλλογή 2008, σ. I-349, σκέψη 49, διατάξεις της 17ης Σεπτεμβρίου 2009, C-404/08 και C-409/08, Investitionsbank Sachsen-Anhalt, σκέψη 25, καθώς και της 13ης Ιανουαρίου 2010, C-292/09 και C-293/09, Calestani και Lunardi, σκέψη 15).
- 34 Το Δικαστήριο, πάντως, έχει κρίνει επανειλημμένα ότι είναι αρμόδιο να παράσχει στο εθνικό δικαστήριο όλα τα σχετικά με το κοινοτικό δίκαιο ερμηνευτικά στοιχεία στα οποία μπορεί να στηριχθεί για να εκτιμήσει κατά πόσον οι διατάξεις αυτές συμβιβάζονται προς το δίκαιο της Ένωσης, προκειμένου να εκδώσει απόφαση επί της υποθέσεως της οποίας επιλαμβάνεται (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 1993, C-292/92, Hünermund κ.λπ., Συλλογή 1993, σ. I-6787, σκέψη 8, Centro Europa 7, προπαρατεθείσα, σκέψη 50, καθώς και διάταξη Calestani και Lunardi, προπαρατεθείσα, σκέψη 16).
- 35 Εν προκειμένω, αφενός, το προδικαστικό ερώτημα αφορά ρητώς την ερμηνεία των άρθρων 34 ΣΛΕΕ και 36 ΣΛΕΕ, καθόσον το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητα της επίμαχης εθνικής νομοθεσίας με τα ως άνω άρθρα.
- 36 Αφετέρου, μολονότι αληθεύει ότι το αιτούν δικαστήριο δεν διευκρίνισε ποιες από τις προϋποθέσεις που θέτει η επίμαχη εθνική νομοθεσία είναι δυσανάλογες σε σχέση με τον επιδιωκόμενο από την εν λόγω νομοθεσία σκοπό, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι οι αμφιβολίες του εν λόγω δικαστηρίου αφορούν τον περιοριστικό χαρακτήρα των προβλεπόμενων απαιτήσεων και όχι ειδικώς μία συγκεκριμένη απαίτηση.
- 37 Ως εκ τούτου, εντός αυτού ακριβώς του πλαισίου πρέπει να δοθεί λυσιτελής απάντηση στο αιτούν δικαστήριο.

Επί της ουσίας

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 38 Προκαταρκτικώς, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι η οδηγία 89/106 έχει ως κύριο αντικείμενο την εξάλειψη των εμποδίων στο εμπόριο με τη δημιουργία των συνθηκών που θα επιτρέψουν στα προϊόντα του τομέα των δομικών κατασκευών να διατίθενται ελεύθερα στο εμπόριο εντός της Ένωσης. Προς τούτο, η εν λόγω οδηγία διατυπώνει τις βασικές απαιτήσεις που πρέπει να πληρούν τα κτίρια και τα έργα στα οποία θα χρησιμοποιηθούν τα προϊόντα δομικών κατασκευών, απαιτήσεις οι οποίες τίθενται σε

εφαρμογή με εναρμονισμένα πρότυπα και εθνικά πρότυπα μεταφοράς, ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις και με εθνικές τεχνικές προδιαγραφές αναγνωριζόμενες στο επίπεδο της Ένωσης (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 13ης Μαρτίου 2008, C-227/06, Επιτροπή κατά Βελγίου, σκέψη 31).

- 39 Δεν αμφισβητείται ότι ο χάλυβας για τον οπλισμό σκυροδέματος είναι «προϊόν του τομέα των δομικών κατασκευών» υπό την έννοια της οδηγίας 89/106, ως προς το οποίο δεν υπάρχει ούτε εναρμονισμένο πρότυπο ούτε ευρωπαϊκή τεχνική έγκριση ούτε εθνικές τεχνικές προδιαγραφές αναγνωρισμένες στο επίπεδο της Ένωσης, υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας.
- 40 Προκειμένου για τα προϊόντα στον τομέα των δομικών κατασκευών που δεν καλύπτει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/106, το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής ορίζει ότι τα κράτη μέλη επιτρέπουν στο έδαφός τους τη διάθεση των προϊόντων αυτών στην αγορά εφόσον αυτά πληρούν εθνικές διατάξεις που είναι σύμφωνες με τη Συνθήκη και εφόσον δεν ορίζουν άλλως οι ευρωπαϊκές τεχνικές προδιαγραφές (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση Επιτροπή κατά Βελγίου, προπαρατεθείσα, σκέψη 33).
- 41 Όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, δυνάμει της ισπανικής νομοθεσίας, υπάρχουν δύο δυνατότητες να βεβαιωθεί η πιστότητα του χάλυβα για τον οπλισμό σκυροδέματος με τις ισπανικές βιομηχανικές τεχνικές προδιαγραφές ασφάλειας και ποιότητας, ήτοι μέσω της διεξαγωγής δοκιμών και ελέγχων κατά την παραλαβή των παρτίδων του χάλυβα στο εργοτάξιο ή μέσω σήματος ποιότητας, από το οποίο τεκμαίρεται ότι ο παραγωγός του χάλυβα πληροί υψηλές τεχνικές προδιαγραφές.
- 42 Οι αιτούσες στην κύρια δίκη, επιβεβαιώνοντας την κρίση του αιτούντος δικαστηρίου, επισήμαναν ότι η πρώτη εναλλακτική δυνατότητα συνεπάγεται αύξηση των εξόδων ελέγχου, ενώ η Ισπανική Κυβέρνηση υπογράμμισε ότι, τουλάχιστον εντός του πλαισίου αυτού, διεξάγονται περισσότεροι έλεγχοι και ότι το σχετικό κόστος φέρουν οι τελικοί χρήστες.
- 43 Υπ' αυτές τις περιστάσεις, η δεύτερη εναλλακτική δυνατότητα βεβαιώσεως της πιστότητας του χάλυβα για τον οπλισμό του σκυροδέματος είναι ιδιαιτέρως σημαντική στην Ισπανία, καθότι οι τελικοί χρήστες ωθούνται για οικονομικούς λόγους να χρησιμοποιούν χάλυβα για οπλισμό σκυροδέματος πιστοποιημένο βάσει σήματος ποιότητας.
- 44 Συναφώς, επισημαίνεται ότι το άρθρο 81 του κώδικα σκυροδέματος προβλέπει διαδικασία αναγνωρίσεως των σημάτων ποιότητας τα οποία χορηγούν οργανισμοί κρατών μελών πλην του Βασιλείου της Ισπανίας όσον αφορά χάλυβα για τον οπλισμό σκυροδέματος που κατασκευάζεται σε αυτά. Το εν λόγω άρθρο ορίζει, ειδικότερα, ότι, για να αναγνωρισθούν επισήμως τα σήματα ποιότητας που χορηγεί ένα κράτος μέλος, πρέπει να πληρούνται οι προϋποθέσεις του παραρτήματος 19 του εν λόγω κώδικα.
- 45 Το προαναφερθέν παράρτημα προβλέπει, αφενός, τις ουσιαστικές προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί ο χάλυβας για τον οπλισμό σκυροδέματος και, αφετέρου, τις διαδικαστικές και τυπικές απαιτήσεις για τη χορήγηση του σήματος ποιότητας.
- 46 Συγκεκριμένα, το άρθρο 4 του παραρτήματος 19 του κώδικα σκυροδέματος ορίζει τις προϋποθέσεις τις οποίες πρέπει να πληρούν οι οργανισμοί πιστοποίησης των κρατών μελών πλην του Βασιλείου της Ισπανίας προκειμένου τα σήματα ποιότητας που χορηγούν να αναγνωρίζονται επισήμως στην Ισπανία.
- 47 Στο πλαίσιο αυτό, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, δυνάμει του άρθρου 16, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/106, το οποίο τυγχάνει εφαρμογής στα προϊόντα του τομέα των δομικών κατασκευών, ως προς τα οποία δεν υπάρχουν εναρμονισμένες τεχνικές προδιαγραφές, το κράτος μέλος προορισμού θεωρεί ότι τα προϊόντα αυτά είναι σύμφωνα με τις ισχύουσες εθνικές διατάξεις, εφόσον έχουν υποβληθεί σε

επιτυχείς δοκιμές και ελέγχους που πραγματοποίησε στο κράτος μέλος παραγωγής αναγνωρισμένος οργανισμός σύμφωνα με τις μεθόδους που ισχύουν στο κράτος μέλος προορισμού ή με μεθόδους που αναγνωρίζονται ως ισότιμες από αυτό.

- 48 Συναφώς, το παράρτημα IV της εν λόγω οδηγίας ορίζει τις ελάχιστες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι οργανισμοί πιστοποίησης, οι οργανισμοί επιθεώρησης και τα εργαστήρια δοκιμών προκειμένου να λαμβάνουν έγκριση.
- 49 Διαπιστώνεται ότι οι απαιτήσεις που επιβάλλει το άρθρο 4 του παραρτήματος 19 του κώδικα σκυροδέματος στους οργανισμούς πιστοποίησης βαίνουν πέραν των εν λόγω ελάχιστων προϋποθέσεων.
- 50 Πάντως, δεν αμφισβητείται ότι ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να εξαρτά τη διάθεση στην αγορά στο έδαφός του ενός προϊόντος του τομέα των δομικών κατασκευών που δεν καλύπτεται από τεχνικές προδιαγραφές εναρμονισμένες ή αναγνωριζόμενες στο επίπεδο της Ένωσης παρά μόνο από εθνικές διατάξεις που συνάδουν προς τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Συνθήκη και ιδίως προς την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων που διατυπώνουν τα άρθρα 34 ΣΛΕΕ και 36 ΣΛΕΕ (βλ. απόφαση Επιτροπή κατά Βελγίου, προπαρατεθείσα, σκέψη 34).
- 51 Επομένως, πρέπει να εξετασθεί αν, όπως διατείνονται οι αιτούσες στην κύρια δίκη, η εφαρμογή αποκλειστικώς και μόνον των συγκεκριμένων απαιτήσεων επί των φορέων πιστοποίησης κράτους μέλους πλην του Βασιλείου της Ισπανίας συνιστά εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων.

Όσον αφορά την ύπαρξη εμποδίου στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων

- 52 Κατά πάγια νομολογία, κάθε εμπορική ρύθμιση των κρατών μελών δυνάμενη να παρακωλύσει, άμεσα ή έμμεσα, πραγματικά ή δυνητικά, το εμπόριο εντός της Ένωσης θεωρείται μέτρο ισοδύναμο αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό κατά την έννοια του άρθρου 34 ΣΛΕΕ (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 1974, 8/74, Dassonville, Συλλογή τόμος 1974, σ. 411, σκέψη 5, και της 2ας Δεκεμβρίου 2010, C-108/09, Ker-Optika, Συλλογή 2010, σ. I-12213, σκέψη 47).
- 53 Από πάγια, επίσης, νομολογία προκύπτει ότι το άρθρο 34 ΣΛΕΕ απηχεί την υποχρέωση τηρήσεως των αρχών της απαγορεύσεως των διακρίσεων και της αμοιβαίας αναγνωρίσεως των προϊόντων που νομίμως κατασκευάζονται και διατίθενται στο εμπόριο εντός άλλων κρατών μελών, καθώς και της υποχρέωσης διασφαλίσεως της ελεύθερης προσβάσεως των προϊόντων της Ένωσης στις εθνικές αγορές (βλ. αποφάσεις της 10ης Φεβρουαρίου 2009, C-110/05, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2009, σ. I-519, σκέψη 34, καθώς και Ker-Optika, προπαρατεθείσα, σκέψη 48).
- 54 Εν προκειμένω, δυνάμει του άρθρου 4 του παραρτήματος 19 του κώδικα σκυροδέματος, οι φορείς των κρατών μελών πλην του Βασιλείου της Ισπανίας που χορηγούν σήματα ποιότητας όσον αφορά τον χάλυβα για τον οπλισμό σκυροδέματος πρέπει να πληρούν το σύνολο των προϋποθέσεων που αυτός θέτει, προκειμένου τα εν λόγω πιστοποιητικά να αναγνωρίζονται επισήμως στην Ισπανία.
- 55 Η υποχρέωση να πληρούνται το σύνολο των προαναφερθεισών απαιτήσεων ενδέχεται να οδηγήσει στην απόρριψη της αιτήσεως αναγνωρίσεως των πιστοποιητικών ποιότητας που εκδόθηκαν σε κράτος μέλος πλην του Βασιλείου της Ισπανίας, σε περίπτωση που ο οργανισμός που τα εκδίδει δεν τις πληροί, κατά μείζονα λόγο, καθόσον το άρθρο 4 του παραρτήματος 19 του κώδικα σκυροδέματος επιβάλλει ευρύτερες προϋποθέσεις σε σχέση με τις ελάχιστες προδιαγραφές του παραρτήματος IV της οδηγίας 89/106, στις οποίες πρέπει να ανταποκρίνονται οι αναγνωρισμένοι οργανισμοί υπό την έννοια της εν λόγω οδηγίας.

- 56 Συνεπώς, οι επίμαχες απαιτήσεις ενδέχεται να περιορίσουν την πρόσβαση στην ισπανική αγορά του χάλυβα για τον οπλισμό σκυροδέματος ο οποίος παράγεται και πιστοποιείται σε κράτος μέλος πλην του Βασιλείου της Ισπανίας, στον βαθμό που δεν τις πληροί κατ' ανάγκη ο οργανισμός πιστοποίησης του κράτους παραγωγής.
- 57 Εφόσον αποτρέπονται οι οικονομικοί φορείς που είναι εγκατεστημένοι στο Βασίλειο της Ισπανίας από το να εισάγουν χάλυβα για τον οπλισμό σκυροδέματος που παράγεται σε άλλο κράτος μέλος και ακόμη και αν οι απαιτήσεις του άρθρου 4 του παραρτήματος 19 του κώδικα σκυροδέματος εφαρμόζονται τόσο στους φορείς πιστοποίησης κρατών μελών πλην του Βασιλείου της Ισπανίας όσο και στους ισπανικούς οργανισμούς πιστοποίησης, η επίμαχη εθνική νομοθεσία πρέπει να θεωρηθεί μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό επί των εισαγωγών κατά την έννοια του άρθρου 34 ΣΛΕΕ.
- Όσον αφορά το κατά πόσο δικαιολογείται το εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων
- 58 Κατά πάγια νομολογία, τα εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων μπορούν να δικαιολογηθούν για λόγους γενικού συμφέροντος που παρατίθενται στο άρθρο 36 ΣΛΕΕ ή λόγω επιτακτικής ανάγκης. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις το εθνικό μέτρο πρέπει να είναι κατάλληλο για να διασφαλισθεί η υλοποίηση του επιδιωκόμενου σκοπού και να μην υπερβαίνει το αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού αυτού μέτρο (βλ. απόφαση Ker-Optika, προπαρατεθείσα, σκέψη 57).
- 59 Εν προκειμένω, η Ισπανική Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι η επίμαχη εθνική ρύθμιση δικαιολογείται από τον σκοπό προστασίας της υγείας και της ζωής των προσώπων, καθόσον αποσκοπεί στην ασφάλεια των χρηστών των έργων τέχνης και των κτιρίων.
- 60 Συναφώς, δεν αμφισβητείται ότι, ελλείψει κανόνων εναρμονίσεως, στα κράτη μέλη εναπόκειται να αποφασίζουν ως προς το επίπεδο προστασίας της υγείας και της ζωής των ανθρώπων το οποίο επιθυμούν να εξασφαλίσουν και ως προς την αναγκαιότητα του ελέγχου των επίμαχων προϊόντων κατά τη χρήση τους (βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις της 27ης Ιουνίου 1996, C-293/94, Brandsma, Συλλογή 1996, σ. I-3159, σκέψη 11, και της 10ης Νοεμβρίου 2005, C-432/03, Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, Συλλογή 2005, σ. I-9665, σκέψη 44).
- 61 Στο πλαίσιο αυτό, σκόπιμο είναι να τονισθούν οι διαφορετικές απόψεις όπως τελικώς εκτέθηκαν κατά την προφορική διαδικασία όσον αφορά, αφενός, τον τρόπο κατά τον οποίο γίνεται αντιληπτό το σύστημα των σημάτων ποιότητας υπέρ του οποίου τάχθηκαν προφορικώς ορισμένοι εκ των μετεχόντων στην διαδικασία και, αφετέρου, του γράμματος των επίμαχων εθνικών διατάξεων καθώς και των γραπτών παρατηρήσεων ορισμένων εξ αυτών.
- 62 Συγκεκριμένα, το άρθρο 2 του παραρτήματος 19 του κώδικα σκυροδέματος ορίζει ότι «ο παραγωγός ενός προϊόντος, εκείνος που φέρει την ευθύνη για την εφαρμογή μιας τεχνικής ή ο κατασκευαστής μπορούν, στο πλαίσιο προαιρετικής διαδικασίας, να ζητούν τη χορήγηση σήματος ποιότητας από το οποίο να προκύπτει υψηλότερο επίπεδο ασφάλειας έναντι του ελάχιστου προβλεπόμενου. [...] Το παρόν παράρτημα απαριθμεί τις προϋποθέσεις βάσει των οποίων καθορίζονται τα σήματα που πληρούν επιπρόσθετες απαιτήσεις ασφάλειας σε σχέση με τις ελάχιστες προβλεπόμενες και μπορούν, ως εκ τούτου, να αναγνωριστούν επισήμως από τις αρμόδιες αρχές». Η Ισπανική Κυβέρνηση και η Acerteq ισχυρίστηκαν στις γραπτές τους παρατηρήσεις ότι τα επισήμως αναγνωρισμένα σήματα ποιότητας παρέχουν τη δυνατότητα να αποδειχθεί ότι το πιστοποιημένο προϊόν ανταποκρίνεται σε υψηλότερες ή πολύ υψηλότερες απαιτήσεις ασφάλειας σε σχέση με τις απαιτήσεις που επιβάλλει γενικώς ο κώδικας σκυροδέματος.

- 63 Αν το αιτούν δικαστήριο υιοθετούσε την ως άνω αντίληψη του συστήματος των σημάτων ποιότητας στην Ισπανία, τούτο θα συνεπαγόταν ότι αυτό που επιδιώκεται με τα επισήμως αναγνωρισμένα σήματα ποιότητας στην Ισπανία είναι να βεβαιώνεται ότι το πιστοποιημένο προϊόν πληροί προϋποθέσεις που υπερβαίνουν τις ελάχιστες απαιτήσεις που επιβάλλει ο κώδικας σκυροδέματος προς κατοχύρωση της βιομηχανικής ασφάλειας.
- 64 Υπ' αυτές τις συνθήκες, οι απαιτήσεις του παραρτήματος 19 του κώδικα σκυροδέματος όσον αφορά τους οργανισμούς που χορηγούν τα σήματα ποιότητας και τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται προκειμένου να αναγνωρίζονται επισήμως τέτοιου είδους σήματα στην Ισπανία βγαίνουν πέραν του αναγκαίου μέτρου για τη βεβαίωση της πιστότητας του χάλυβα για τον οπλισμό σκυροδέματος προς τις ελάχιστες τεχνικές προδιαγραφές που διασφαλίζουν την προστασία της ζωής και της υγείας των ανθρώπων. Επομένως, ο σκοπός αυτός δεν μπορεί να δικαιολογήσει τον περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας εμπορευμάτων που συνεπάγεται η επίμαχη εθνική ρύθμιση.
- 65 Αντιθέτως, ορισμένοι εκ των μετεχόντων στη διαδικασία υποστήριξαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι βάσει του ισπανικού συστήματος των σημάτων ποιότητας δημιουργείται υπέρ του πιστοποιημένου προϊόντος τεκμήριο πιστότητας προς τις ελάχιστες προδιαγραφές του κώδικα σκυροδέματος.
- 66 Στο αιτούν δικαστήριο απόκειται να κρίνει ποια από τις δύο ερμηνείες του εθνικού δικαίου είναι η ορθή. Σε περίπτωση που ταχθεί υπέρ της ερμηνείας που πρότειναν οι μετέχοντες στη διαδικασία κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ, αφενός, των πιστοποιητικών ποιότητας που εκδίδουν αναγνωρισμένοι οργανισμοί σε κράτη μέλη πλην του Βασιλείου της Ισπανίας υπό την έννοια της οδηγίας 89/106 και, αφετέρου, των πιστοποιητικών που χορηγούν άλλοι φορείς.
- 67 Συγκεκριμένα, στη δεύτερη περίπτωση είναι απολύτως θεμιτό, λαμβανομένου υπόψη του σκοπού της προστασίας της υγείας και της ζωής των ανθρώπων, ένα κράτος μέλος να διασφαλίζει ότι ο οργανισμός που χορήγησε πιστοποιητικό ποιότητας πληροί τις σχετικές με την ελεγκτική του δραστηριότητα απαιτήσεις, όπως οι προβλεπόμενες στο παράρτημα 19 του κώδικα σκυροδέματος.
- 68 Όσον αφορά τα πιστοποιητικά ποιότητας που αναγνωρισμένοι φορείς χορηγούν σε άλλα κράτη μέλη πλην του Βασιλείου της Ισπανίας υπό την έννοια της οδηγίας 89/106, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι οι μηχανισμοί αναγνώρισης της ισοτιμίας των πιστοποιητικών αυτών απαιτούν ενεργή στάση εκ μέρους του εθνικού οργανισμού στον οποίο έχει υποβληθεί αίτηση αναγνώρισης. Εξάλλου, η ενεργή αυτή στάση επιβάλλεται, ενδεχομένως, και στον οργανισμό που χορηγεί τέτοιου είδους πιστοποιητικά και στα κράτη μέλη εναπόκειται να εξασφαλίζουν ότι οι αρμόδιοι αναγνωρισμένοι οργανισμοί θα συνεργάζονται μεταξύ τους με σκοπό να διευκολύνουν τις διαδικασίες διά των οποίων εξασφαλίζεται η πρόσβαση στην εθνική αγορά του κράτους μέλους εισαγωγής (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, προπαρατεθείσα, σκέψη 47).
- 69 Εξάλλου, το άρθρο 16 της οδηγίας 89/106 υπογραμμίζει, κατά τα οριζόμενα στις παραγράφους του 2 και 3, τη σημασία της εν λόγω συνεργασίας.
- 70 Υπό τις συνθήκες αυτές, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, υπό το πρίσμα τέτοιου είδους συνεργασίας καθώς και της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 53 της παρούσας αποφάσεως, ορισμένες απαιτήσεις του άρθρου 4 του παραρτήματος 19 του κώδικα σκυροδέματος είναι δυνατό να βγαίνουν πέραν του μέτρου που απαιτείται προκειμένου να διασφαλισθεί η τήρηση των ελάχιστων προδιαγραφών που προβλέπει ο κώδικας σκυροδέματος για την προστασία της ζωής και της υγείας των ανθρώπων, ζήτημα το οποίο απόκειται στην κρίση του αιτούντος δικαστηρίου.
- 71 Επομένως, στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 34 ΣΛΕΕ και 36 ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι οι απαιτήσεις που επιβάλλει το άρθρο 81 του κώδικα σκυροδέματος, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με το παράρτημα 19 του εν λόγω κώδικα, για την επίσημη αναγνώριση

πιστοποιητικών που βεβαιώνουν το επίπεδο ποιότητας του χάλυβα για τον οπλισμό σκυροδέματος τα οποία εκδίδονται σε άλλο κράτος μέλος πλην του Βασιλείου της Ισπανίας, συνιστούν εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων. Τέτοιου είδους εμπόδιο είναι δυνατό να δικαιολογείται για λόγους προστασίας της υγείας και της ζωής των ανθρώπων, υπό τον όρο ότι οι προβλεπόμενες απαιτήσεις δεν υπερβαίνουν τις ελάχιστες προδιαγραφές που απαιτούνται για τη χρήση του χάλυβα για τον οπλισμό σκυροδέματος στην Ισπανία. Στην περίπτωση αυτή, και οσάκις ο φορέας που χορηγεί το πιστοποιητικό ποιότητας το οποίο πρέπει να αναγνωρισθεί επισήμως στην Ισπανία είναι αναγνωρισμένος οργανισμός υπό την έννοια της οδηγίας 89/106, στο αιτούν δικαστήριο απόκειται να εξετάσει ποιες από τις απαιτήσεις βαίνουν πέραν του αναγκαίου μέτρου για την επίτευξη του σκοπού της προστασίας της υγείας και της ζωής των ανθρώπων.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 72 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπύπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαινεται:

Τα άρθρα 34 ΣΛΕΕ και 36 ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι οι απαιτήσεις που επιβάλλει το άρθρο 81 του κώδικα σκυροδέματος για δομικές κατασκευές (ΕΝΕ-08), που εγκρίθηκε με το βασιλικό διάταγμα 1247/2008, της 18ης Ιουλίου 2008, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με το παράρτημα 19 του εν λόγω κώδικα, για την επίσημη αναγνώριση πιστοποιητικών που βεβαιώνουν το επίπεδο ποιότητας του χάλυβα για τον οπλισμό σκυροδέματος τα οποία εκδίδονται σε άλλο κράτος μέλος πλην του Βασιλείου της Ισπανίας, συνιστούν εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων. Τέτοιου είδους εμπόδιο είναι δυνατό να δικαιολογείται για λόγους προστασίας της υγείας και της ζωής των ανθρώπων, υπό τον όρο ότι οι προβλεπόμενες απαιτήσεις δεν υπερβαίνουν τις ελάχιστες προδιαγραφές που απαιτούνται για τη χρήση του χάλυβα για τον οπλισμό σκυροδέματος στην Ισπανία. Στην περίπτωση αυτή, και οσάκις ο φορέας που χορηγεί το πιστοποιητικό ποιότητας το οποίο πρέπει να αναγνωρισθεί επισήμως στην Ισπανία είναι αναγνωρισμένος οργανισμός υπό την έννοια της οδηγίας 89/106/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών όσον αφορά τα προϊόντα του τομέα των δομικών κατασκευών, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 93/68/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 1993, στο αιτούν δικαστήριο απόκειται να εξετάσει ποιες από τις απαιτήσεις βαίνουν πέραν του αναγκαίου μέτρου για την επίτευξη του σκοπού της προστασίας της υγείας και της ζωής των ανθρώπων.

(υπογραφές)